

tivalului național „Cântarea României“ a însemnat, ca în atâtea alte domenii un veritabil succes.

Un rol tot atât de important în păstrarea mișcării corale autohtone la cotele superioare ale artei l-au avut colectivele corale, masa artiștilor amatori înregimentată acestei activități, cei aproape 200.000 de interpreți pasionați, prieteni ai muzicii, constituiți în a doua familie, colaboratori artizani ai marilor succese dobândite.

În acest fel, dirijori și interpreți, calăuziți de aceleași idealuri estetice, patriotice-revoluționare, sprijiniți în activitatea lor de conducere instituțiilor pe lângă care funcționează, îndrumați de organele oficiale de partid și de stat, au dat strălucire Festivalului, impunându-l ca o realitate vie în peisajul cultural al țării cu implicații pozitive în modelarea și determinarea conștiinței în spirit nou, contemporan, a publicului spectator.

La aceleași exigențe sporite ale artei corale de amatori, ca o parte integrantă, indispensabilă, în sfera acesteia, factor comun în determinarea valorică a formațiilor, a activității corale în general, s-a situat creația, reprezentată prin multitudinea și varietatea pieselor corale realizate, de la cîntecul de masă, strofic la cantată, înregistrate sub numele majoritar al compozitorilor de profesie sau al unor creatori nemembri ai Uniunii compozitorilor, dotați cu reale calități compozitoriale. Piese corale semnate de compozitorii Alexandru Pașcanu, Tudor Jarda, Vasile Spătărelu, Laurențiu Profeta, Mircea Neagu, Dan Buciu, Vasile Timiș, Anton Zeman, Cornelia Tăutu, Adrian Pop, Gheorghe Bazavan, Radu Paladi, Zaharia Popescu, Gheorghe Carp, cei mai frecvenți pe scena de concurs a Festivalului, au îmbogățit repertoriul formațiilor corale cu lucrări inedite, în primă audțiție, sporind interesul interpreților și spectatorilor în realizarea și receptarea operei de artă. În felul acesta noi cîntece de masă, cîntece omagiale adresate Conducătorului Statului și Partidului, cîntece patriotice-revoluționare, cîntece de pace, cîntece de muncă, cîntece ale tineretului și cîntece ostășești — cîntece dinamice, mobilizatoare sau cîntece lirice și prelucrări folclorice — preluate de dirijori și formații din colecțiile recent editate sau direct de la creatori au colorat și diversificat încă paleta repertorială oferind formațiilor noi posibilități de etalare a unor cîntece valoroase.

Există o conexiune, o corelare între repertoriul abordat și nivelul tehnic, artistic-interpretativ atins la un moment dat de către formații. Nu întâmplător formațiile foarte bune au avut în repertoriu lucrări de mare tehnicitate care le-au solicitat eforturile creîndu-le în final însă, pe scena de concert sau în concurs, euforia succesului. De aceea rolul creației, mereu în înnoire, apelîndu-se la noi forme de exprimare artistică, alături de compe-

tența dirijorilor și valoarea colectivelor de interpreți este covârșitor, determinînd împreună — creație și interpretare — nivelul artistic al formațiilor, al întregii activități corale profesioniste și de amatori.

Festivalul național „Cântarea României“ are totemul acest rol, de stimulare a energiilor creatoare, fie că este vorba de creație în sine sau de interpretarea artistică a acesteia, deschîzînd publicului spectator, beneficiar al operei de artă, noi orizonturi estetice și ale cunoașterii, în procesul amplu de transformare a conștiinței umane în spirit novator, contemporan.

Actuala ediție a Festivalului a pus în valoare astfel, prin amploarea organizatorică, prin numărul impresionant al interpreților prezenți în formații, prin frecvența publicului în sălile de concert, rolul activității corale de amatori în peisajul cultural al țării, forța educativă a acestei unice manifestări.

Gheorghe C. IONESCU

Muzică populară

Etapa republicană a celei de a VI-a ediții a Festivalului național „Cântarea României“, ne-a prilejuit nouă, membrilor juriului pentru muzică populară și fanfare, posibilitatea de a lua contact nemîjlocit, — la ei acasă, cu purtătorii dintotdeauna ai făcliei cîntecului popular, autentic mesaj venind de la strămoși și purtat cu dragoste și grijă în zilele luminoase ale epocii contemporane.

Ne-a bucurat constatarea că actuala ediție a Festivalului național „Cântarea României“ a înregistrat o reală creștere numerică și valorică a formațiilor de muzică populară și de fanfare, precum și a interpreților individuali, cifra totală a participanților fiind de 18.835 de artiști amatori, cuprinși în 943 de formații de muzică populară, 78 de fanfare și 998 interpreți individuali (solisti vocali și instrumentiști, rapsozi etc.).

Această nemaîntîlnită afluență de artiști amatori la finala unui concurs republican poate fi pusă, pe o parte, pe seama bunei organizări a acestei ediții, încă din faza de masă a Festivalului, a activității de îndrumare artistică a artiștilor amatori de pe întreg cuprinsul țării, de la Casele de cultură din puternicele centre industriale, șantiere și pînă în cel mai îndepărtat cămin cultural sătesc.

Pe de altă parte, etapa republicană, desfășurată în acest an la centrele de județ, a facilitat prezența mai multor formații artistice de gen și a mai multor interpreți individuali. Acolo, însă, unde numărul mare de formații și artiști amatori individuali a fost determinat doar de dorința unor organizatori de la județe de a prezenta cît mai mult, în speranța obținerii de cît mai multe premii, includerea

unora dintre acestea nu a fost justificată sub raport valoric, evoluția scenică a acestora împietind asupra desfășurării spectacolului județului respectiv.

În această etapă s-a vădit o mai accentuată preocupare pentru valorificarea folclorului muzical din zonele respective, o mai atentă grijă pentru acuratețea și autenticitatea materialului folcloric adus pe scenă, pentru un cât mai ridicat nivel de interpretare a cîntecelor, baladelor și doinelor, a melodiilor lirice și de joc.

A fost plăcut pentru noi să remarcăm prezența artistică masivă a unor formații și interpreți individuali din rîndul naționalităților conlocuitoare, unele dintre acestea prezentînd în fața publicului, alături de cîntece tradiționale și unele melodii interpretate în limba română (Mureș, Covasna).

Numărul și nivelul artistic interpretativ al formațiilor vocale (grupuri vocale folclorice, cu sau fără acompaniament) de la orașe și sate, într-o creștere notabilă față de edițiile anterioare, constituie un factor important de păstrare și transmitere către generațiile tinere a celor mai valoroase creații folclorice.

Aceeași creștere — valorică și numerică — s-a manifestat și în ceea ce privește formațiile și grupurile mai mici de instrumente populare (fluier, cavale, cobze, țitere, cimpoaie, tulpice) care au valorificat din plin folclorul muzical local sau din zone limitrofe, firește, pe variate scări de valoare interpretativă, dar toate purtînd în sine fiorul autenticității creației populare.

Nu s-au observat cazuri de „poluare“ a folclorului, fenomen care, de altfel, nu-și poate găsi loc de manifestare într-un mediu sănătos, ca acela în care își desfășoară activitatea artiștii amatori de la orașe și sate.

În repertoriul formațiilor și soliștilor vocali, pe lângă cîntecul tradițional, s-a făcut simțită și prezența cîntecului nou, contemporan, creație a zilelor noastre, în care melodii frumoase, vioaie, sînt însoțite de versuri optimiste, îngrijit alese după conținutul și apartenența stilistică la zonă.

Este îmbucurător faptul că în majoritatea județelor, la unele formații și soliști s-a vădit o preocupare mai mare pentru expresie în interpretare.

S-a renunțat deseori la prezentarea zgomotoasă a muzicii populare : nu e important cine cîntă mai tare, ci cine cîntă mai frumos !

Totuși, nu peste tot... în unele județe am asistat la o veritabilă „întrecere“ între instrumentiști : cine cîntă mai tare și mai repede...

Este bine cunoscută împămîntenirea unor instrumente de suflat — mai ales, mai vechi și mai noi, în orice caz străine de practica tradițională populară, fapt semnalat — de altfel — și cu alte prilejuri. Este cazul acordeoanelor, trompetelor, saxofoanelor, — îndeosebi, la care

s-au alăturat taragoatele, clarinetele și tobele, oferindu-ni-se adevărate „turniruri“, demonstrații de forță sonoră dezlănțuită*.

Concomitent cu sporirea numărului de formații specifice (fluier cobze, țitere etc.) s-au ivit și noi modalități de prezentare scenică a cîntecului popular, mai ales, ca urmare a contribuției unor specialiști în folclor, cadre didactice cu solide cunoștințe și pasiune în acest domeniu, îndeosebi de la Școlile Populare de Artă și de la Centrele județene de îndrumare a creației și mișcării artistice de masă.

Trebuie evidențiate eforturile acestora în direcția culegerii, selectării și valorificării folclorului muzical din zonele respective, apelîndu-se la unele alcătuiri instrumentale mai puțin uzitate pînă acum pe o asemenea scară ; este vorba de mici grupuri de instrumente tradiționale, cum ar fi : vioară, contră (violă) și contrabas ; vioară și zongoră (chitară) ; vioară, cobză, fluier și contrabas etc. etc., care, toate, apelează la procedee de înveșmîntare ritmico-armonică a melodiilor, deduse din însăși structura acestora, așa cum se găseau ele altădată în practica tarafurilor tradiționale zonale.

Un alt aspect pozitiv l-a constituit și prezența unor artiști profesioniști, fie ca instructori sau dirijori, fie chiar întărind rîndurile unor formații în calitate de interpreți.

Acolo, însă, unde formația era compusă în majoritate din artiști profesioniști, practica respectivă a condus la o denaturare a prestației artistice, deoarece, într-un astfel de concurs, artistul amator nu trebuie înlocuit cu cel profesionist, care își are cadrul său bine precizat de afirmare a posibilităților sale.

Nu pot fi considerați artiști amatori profesorii de instrumente de la școlile populare de artă, sau de la liceele de muzică. Au fost situații cînd profesorul a concurat alături de elevul său, sau, în alte cazuri, sindicatul-învățămînt al județului a prezentat în concurs — ca „amatori“, profesioniști de înaltă calificare. Nu puține au fost situațiile cînd, la unele județe, s-au constituit ad-hoc formații instrumentale numai în vederea participării la concurs, în etapa republicană, alcătuite din muzicanți liber profesioniști (posesori de atestate care le dau dreptul de a cînta în restaurante), unii dintre aceștia apărînd (de regulă, aceiași) în mai multe formații instrumentale de amatori.

Tarafurile mari și mici, ca alcătuirii instrumentale tradiționale, vehiculează melodiile,

* Acum 20 de ani, am ascultat în satul Vîrfurile, jud. Arad, un taraf tradițional local alcătuit numai din instrumente cordafone („laute“ adică vioară, braci și contrabas) ; astăzi ele au dispărut, fiind înlocuite (cîntece alungate) de către saxofoane, taragoate și tobe. Aceeași situație poate fi întîlnită și în alte locuri, cum ar fi bunăoară, la Nădăș, jud. Caraș-Severin, unde sonoritatea caldă, catifelată, a vioarelor a fost sacrificată de către prestațiile zgomotoase ale saxofoanelor și trompetelor.

armoniile și ritmurile specifice zonei din care provin. Cînd însă acestea abordează, cu insuficientă informare și pătrundere, folclor muzical din alte zone, uneori destul de îndepărtate, sau cînd amestecă frînturi de melodii disparate într-un fel de potpuriu, cu introduceri lente intenționate „simfonizante“ și cu finaluri bazate pe anumite „efecte“ mizînd pe uimirea spectatorilor, atunci impresia de neîmplînire, de insatisfacție își face loc în mintea auditorilor.

Alături de tarafurile mari și mici, în această etapă au apărut și multe formații de dimensiuni mai mari, orchestrele populare, dintre care multe și-au meritat din plin frumoasele aprecieri de care s-au bucurat din partea publicului spectator și, desigur, și din partea juriului. Au fost însă și orchestre populare a căror prestație a cuprins — uneori reverberate — aspectele negative amintite mai sus, la tarafuri.

Alături de grupurile vocale care au prezentat folclor muzical în prelucrări simple, apropiate de substanța melosului popular, am ascultat și numeroase grupuri corale care au interpretat prelucrări de folclor local realizate de către compozitori profesioniști și amatori, în marea lor majoritate fiind lucrări izbutite sub raport compositiv. Cînd însă unele dintre acestea — adevărate coruși de cameră, au dat viață unor lucrări muzicale din repertoriul clasic, sau chiar contemporan (I. Vidu, T. Popovici, A. Stoia, C. Romașcanu, V. Spătărelu, G. Vancu și alții), atunci, interpretarea acestora, fie chiar și foarte strălucitoare, nu a fost în măsură să înlătorească impresia că, de fapt, locul acestora nu era alături de cobze, fluieri și țambale, ci în altă parte, în cadrul concursului de muzică corală și de cameră.

Juriul de muzică populară a urmărit 2.120 de prezențe artistice pe parcursul a 52 zile prin locuri frumoase, cu întoarceri și reveniri la locurile de concurs situate la mari distanțe, audiind aproape zilnic între 30—80 formații artistice și interpreți individuali.

De aceea, poate că, deși foarte greu pentru noi, șansa unică de a străbate țara întreagă în lung și-n lat, într-un timp atît de scurt, a făcut ca între membrii juriului să se stabilească un climat de prietenie și încredere, o atmosferă propice de lucru care a determinat ca analiza acestei ample desfășurări de forțe artistice să se facă cu răspundere, cu exigența profesională necesară, dar și cu cald atașament pentru acești oameni minunați, care și-au lăsat pentru o clipă preocupările lor din întreprinderi, instituții, sau de pe șantierele și ogoarele patriei, pentru a urca pe scena de concurs a marelui Festival al muncii și creației „Cîntarea României“.

Cea de-a VI-a ediție a Festivalului Național „Cîntarea României“ a reconfirmat valoarea și caracterul acestei manifestări ca formă larg democratică de stimulare și valorificare a spiritului creator românesc la cote mereu crescînde de exigență și responsabilitate etico-morală, estetică și social politică. Pe aceste temeuri, festivalul s-a impus, odată mai mult, ca modalitate esențială de perpetuare, în conștiința prezentului, a celor mai valoroase tradiții de gînd și faptă creatoare prin care poporul român și-a durat, de-a lungul timpului, chipul său spiritual inconfundabil și definitiv pentru vocația sa constructivă, pașnică și creatoare. „Examenul atent și stăruitor al culturii noastre populare — scria Lucian Blaga — ne-a condus la concluzia reconfortantă despre existența unei matrici stilistice românești. Latențele ei, întrezărite, ne îndreptățesc la afirmația că avem un înalt potențial cultural. Tot ce putem ști, fără temere de a fi dezmințit — continua Blaga — este că sîntem purtătorii bogății ai unor excepționale posibilități. Tot ce putem crede, fără a săvîrși vreun atentat împotriva lucidității, este că ni s-a dat să luminăm cu floarea de minuni, un colț de pămînt. Tot ce putem spera, fără a ne lăsa manevrați de iluzii, este mîndria unor inițiative spirituale, istorice care să sară, din cînd în cînd, ca o scînteie și asupra creștetului altor popoare“¹.

Cuvintele marelui scriitor și filozof român mi-au venit, adeseori, în minte, în timpul desfășurării etapei republicane a recent încheiatei ediții a VI-a a Festivalului Național „Cîntarea României“.

Le-am reprodus, aici, tocmai pentru că în lumina experienței acumulate în decursul celor șase ediții ale festivalului național „Cîntarea României“, aceste cuvinte, chîntesentă și crez ale gîndirii lui Lucian Blaga, își dezvăluie caracterul lor vizionar, profund patriotic și umanist. Le-am reprodus pentru că, urmărind și audiind, în calitate de președinte al juriului republican la una dintre cele mai ample secțiuni ale festivalului — secțiunea de muzică ușoară —, am avut, pentru a nu știu cîta oară, revelația inepuizabilului talent muzical al acestui popor harnic și înțelept pentru care muzica — fie și ușoară —, nu este doar prilej de desfătare sau de înnobilitare a clipelor de răgaz — ceea ce nici aceasta nu e puțin lucru, ci că este un mod de a fi, de a gîndi și acționa în consensul idealurilor creativității, ale frumosului etic, ale binelui și adevărului.

Sute de colective artistice, constituite în cele mai diverse alcătuirii instrumentale și integrate stilistic celor mai variate specii ale genului